

PRISTUPAČNI TURIZAM U HRVATSKOJ – ZAKONODAVNA PERSPEKTIVA

U Republici Hrvatskoj prava osoba s invaliditetom regulirana su s nekoliko zakona, koji su navedeni i ukratko opisani u nastavku.

1) Zakon o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, usvojena u New Yorku 13. prosinca 2006. godine i Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom, usvojen u New Yorku 13. prosinca 2006., ponovno se potvrđuju na izvornom arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jeziku, a koje je Republika Hrvatska potpisala u New Yorku 30. ožujka 2007. godine.

Cilj ove Konvencije je promicati, štititi i osigurati potpuno i jednako uživanje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba s invaliditetom te promicati poštovanje njihovog urođenog dostojanstva.

Osobe s invaliditetom su one koje imaju dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja koja, u interakciji s raznim preprekama, mogu ometati njihovo puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

2) Zakon o socijalnoj skrbi

Ovim se Zakonom uređuje djelatnost socijalne skrbi, načela socijalne skrbi, financiranje socijalne skrbi, prava i socijalne usluge u sustavu socijalne skrbi i postupci za njihovo ostvarivanje, korisnici, sadržaj i način obavljanja djelatnosti socijalne skrbi, stručni radnici u Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

socijalnoj skrbi, podaci o naplati, inspekcijski i upravni nadzor te druga pitanja važna za djelatnost socijalne skrbi.

Ovaj Zakon definira osobu s invaliditetom kao:

osobu koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili senzorna oštećenja koja, u interakciji s raznim preprekama, mogu spriječiti njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu ravnopravno s osobama bez invaliditeta;

dok se dijete s teškoćama opisuje kao:

dijete kojemu je zbog tjelesnih, senzornih, komunikacijskih, govorno-jezičnih ili intelektualnih teškoća potrebna dodatna podrška za učenje i razvoj, kako bi se postigao najbolji mogući razvojni ishod i socijalna uključenost.

3) Zakon o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj

Ovim Zakonom propisano je pravo gluhih i gluhoslijepih osoba i drugih osoba s komunikacijskim teškoćama na korištenje, informiranje i obrazovanje na hrvatskom znakovnom jeziku i drugim komunikacijskim sustavima koji zadovoljavaju njihove individualne potrebe, s ciljem jednakog pristupa društvenom, gospodarskom i kulturnom okruženju te jednakog ostvarivanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Ovim Zakonom određeni su i korisnici prava na korištenje, informiranje i obrazovanje na hrvatskom znakovnom jeziku i drugim komunikacijskim sustavima za gluhe i gluhoslijepe osobe.

Ovim Zakonom utvrđuju se prava gluhih, gluhoslijepih i drugih osoba s komunikacijskim teškoćama kod kojih je govorna komunikacija otežana ili uopće ne postoji zbog funkcionalnih oštećenja:

imaju pravo koristiti sve oblike komunikacijskih sustava za gluhe i gluhoslijepe osobe, odnosno sve oblike podrške u obliku komunikacijskog posrednika u svim životnim situacijama i pred tijelima državne uprave, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnim osobama s javnim ovlastima kada je gluhoća i gluhosljepoća bila prepreka izjednačavanju pristupa društvenom, gospodarskom i kulturnom okruženju te omogućavanju jednakog ostvarivanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda .

4) Zakon o kretanju slijepe osobe uz pomoć psa vodiča

Ovim se Zakonom uređuje pravo slijepe osobe s psom vodičem na korištenje prijevoznih sredstava i njezin slobodan pristup javnim mjestima. Pojmovi korišteni u ovom Zakonu imaju sljedeće značenje:

slijepa osoba u smislu ovog Zakona je osoba čija je sljepoća utvrđena na temelju posebnih propisa i koja je obučena za kretanje s psom vodičem,

pas vodič je dresirani pas koji je položio ispit pred stručnim povjerenstvom koje je osnovala Hrvatska udruga za obuku pasa vodiča i mobilnost,

javni prijevoz u smislu ovog Zakona znači javni prijevoz cestom, željeznicom, morem, zrakom i gradskim prijevozom.

Slijepa osoba s psom vodičem ima pravo pristupa javnim mjestima kao što su: uredi, hoteli, restorani, banke, pošte, kazališta, koncertne dvorane, sportski objekti, tržnice, trgovine, škole, sveučilišta itd.

5) Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom

1. Osoba s invaliditetom je osoba koja je zbog tjelesnog i/ili mentalnog oštećenja, privremenog ili trajnog, prošlog, sadašnjeg ili budućeg, urođenog ili stečenog pod utjecajem bilo kojeg uzroka, izgubila ili odstupila od očekivane fizičke ili fiziološke strukture i čije su sposobnosti ograničene ili nedovoljne za obavljanje određene aktivnosti na način i u mjeri koja se smatra normalnom za ljude u određenom okruženju.

2. Osoba s invaliditetom uživa sva prava i slobode utvrđene Ustavom, zakonom i ovom Deklaracijom, bez obzira na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, imovinu, rođenje, obrazovanje, društveni status ili bilo koju drugu karakteristiku, bez ikakve diskriminacije.

3. Diskriminacija osoba s invaliditetom je svaka segregacija, isključenje ili ograničenje na temelju invaliditeta osobe, posljedica prošlog postojanja invaliditeta ili percepcije invaliditeta, bilo prošlog ili sadašnjeg, koja ugrožava ili krši priznavanje, uživanje i uživanje ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom.

4. Diskriminacija osoba s invaliditetom očituje se u nepoduzimanju mjera za uklanjanje prepreka u okruženju i općem stavu društva ili u stvaranju novih prepreka koje ometaju
Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

dostupnost usluga i puno sudjelovanje osoba s invaliditetom u aktivnostima građanskog, kulturnog, gospodarskog, političkog i društvenog života.

Pristupačnost je mjera ili uvjet koji omogućuje svim osobama, uključujući osobe s invaliditetom, korištenje različitih resursa (na fizičkoj, vizualnoj, slušnoj i/ili kognitivnoj razini). Treba je postići, gdje je to potrebno, dizajnom i prilagodbom koja uzima u obzir sve oblike invaliditeta. Pristupačnost uključuje pristup fizičkim objektima, zgradama i javnom prijevozu, kao i pristup informacijama i komunikaciji, uključujući informacijsku i komunikacijsku tehnologiju i pomoćne uređaje.

5. Zabranjena je izravna, neizravna, namjerna, nenamjerna, prikrivena, povremena ili sustavna diskriminacija osoba s invaliditetom. Diskriminacija osobe na temelju invaliditeta predstavlja prijetnju pravu na jednakost i poštovanju ljudskog dostojanstva.

6. Osoba s invaliditetom ima pravo na odgovarajuću socijalnu zaštitu, socijalno osiguranje, zapošljavanje, slobodan izbor zanimanja, pravedne uvjete rada i jednaku plaću za jednak rad, osiguranje od nezaposlenosti, bolesti, invaliditeta, starosti i nedostatka sredstava za život u situacijama koje su izvan njezine kontrole.

7. Osoba s invaliditetom ima pravo na ravnopravno sudjelovanje u kulturnom, znanstvenom, obrazovnom, političkom i drugim oblicima društvenog života.

8. Osoba s invaliditetom ima pravo na postojanje vrijedno ljudskog dostojanstva i na životni standard primjeren dobrobiti osobe i njezine obitelji, dopunjen, ako je potrebno, sredstvima socijalne zaštite.

9. Osoba s invaliditetom ima pravo živjeti sa svojom obitelji ili udomiteljima te u potpunosti sudjelovati u društvenim, kreativnim i rekreacijskim aktivnostima.

10. Osoba s invaliditetom koja živi u specijaliziranoj ustanovi ima pravo na okruženje i životne uvjete koji su što sličniji životu u prirodnom okruženju.

11. Republika Hrvatska poduzet će potrebne mjere za promicanje ljudskih prava i nediskriminacije osoba s invaliditetom te uklanjanje psiholoških, obrazovnih, obiteljskih, kulturnih, socijalnih, profesionalnih, financijskih i arhitektonskih prepreka punoj integraciji i sudjelovanju osoba s invaliditetom u društvenom, gospodarskom, kulturnom i političkom životu pod jednakim uvjetima.

12. Republika Hrvatska ojačat će postojeće mjere za sprječavanje stvaranja novih nepristupačnih zgrada i prostora te podržati prilagodbu postojećih zgrada i prostora kako bi bili pristupačni osobama s invaliditetom.

13. Republika Hrvatska uspostaviti će mehanizme za procjenu nediskriminacije i integracije osoba s invaliditetom na temelju pokazatelja socijalne kohezije, razine naknada za rad, socijalne isključenosti i zdravstvenog stanja stanovništva.

14. Republika Hrvatska će, u okviru svojih mogućnosti, poduzeti potrebne mjere za uklanjanje socijalnih, ekonomskih i političkih uzroka invaliditeta, poput siromaštva, nedostatka zdravstvene skrbi u smislu prevencije i rehabilitacije, nasilja unutar i izvan obitelji, nesreća, zlorabe alkohola i droga, neadekvatnog liječenja, sustavnog kršenja ljudskih prava, nedostatka skrbi tijekom procesa starenja i posljedica rata, bez obzira na to jesu li se dogodile tijekom ili nakon rata.

15. U nastojanju da se osobama s invaliditetom omogući samostalan život i ostvarivanje njihovih prava, Republika Hrvatska će poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom u redovnim radnim odnosima, stvarati potrebne fiskalne mjere, kreditne politike i politike poticaja, razvijati strategije zapošljavanja osoba s invaliditetom te osigurati uspostavu službi za profesionalnu orijentaciju, osposobljavanje, rehabilitaciju i zapošljavanje.

16. Kako bi se osiguralo odgovarajuće obrazovanje, Republika Hrvatska prilagodit će svoj obrazovni sustav potrebama osoba s invaliditetom. Pritom će inzistirati na prilagodbi postojećih redovnih programa i obrazovnih sustava (predškolskog, osnovnoškolskog, srednjoškolskog, sveučilišnog i sustava obrazovanja odraslih) te poticanju korištenja novih tehnologija, učenja na daljinu i e-obrazovanja.

17. Budući da se nove tehnologije mogu koristiti za jačanje autonomije i razvoja osoba s invaliditetom, Republika Hrvatska će osigurati dostupnost novih tehnologija, komunikacijskih sredstava i odgovarajuće obuke za njihovo korištenje, posvećujući posebnu pozornost specifičnim problemima osoba s invaliditetom u ruralnim područjima.

18. Republika Hrvatska podržavat će i promicati specifične prilagodbe informacijskih i komunikacijskih sustava kako bi se osobama s invaliditetom omogućio učinkovit pristup resursima.

19. Republika Hrvatska promicat će zdravlje, sprječavanje štete i invaliditeta te jednak pristup kvalitetnoj zdravstvenoj skrbi za sve osobe s invaliditetom te razvijati posebne zdravstvene programe za poboljšanje životnih uvjeta i omogućavanje dostojanstvenog života.
20. Republika Hrvatska će standardizirati procjenu invaliditeta na način koji sprječava svaku diskriminaciju te poticati razvoj sustava zaštite u slučaju invaliditeta zbog nesreća na radu, profesionalnih bolesti ili drugih profesionalnih rizika.
21. Republika Hrvatska će poticati i razvijati znanstvena istraživanja, posebno u pogledu socijalnih programa i evaluacije državnih mjera za osobe s invaliditetom, radi razvoja visokokvalitetnih politika za osobe s invaliditetom.
22. Republika Hrvatska priznaje pravo osoba s invaliditetom na odgovarajuće sudjelovanje u političkom životu i odlučivanju o pitanjima koja utječu na položaj osoba s invaliditetom na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.
23. Republika Hrvatska podržavat će i poticati aktivnosti i razvoj organizacija neprofitnog sektora (nevladinih udruga, ustanova, bolnica) čiji je cilj pružanje skrbi, podrške i drugih aktivnosti i pitanja vezanih uz osobe s invaliditetom.
24. Pri razvoju i provedbi svih mjera definiranih ovom Deklaracijom, Republika Hrvatska će posebnu pozornost posvetiti činjenici da osobe s invaliditetom u ruralnim područjima imaju drugačiji položaj nego u urbanim područjima.
25. Republika Hrvatska će na odgovarajući način informirati cijelu javnost, a posebno osobe s invaliditetom, o ovoj Deklaraciji, njezinoj provedbi te razvoju i promicanju prava osoba s invaliditetom.

6) Nacionalna strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine

Nacionalnu strategiju za jednake mogućnosti osoba s invaliditetom od 2017. do 2020. godine (Narodne novine, br. 42/2017., u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija) usvojila je Vlada Republike Hrvatske na sjednici 20. travnja 2017. godine. Nacionalna strategija ima za cilj osigurati što uspješniju provedbu Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, s ciljem postizanja napretka i daljnjeg promicanja prava osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. Stvaranje sveobuhvatnog nacionalnog pravnog okvira zahtijeva kontinuirano praćenje

razvoja međunarodnih standarda kako bi se osobama s invaliditetom jamčila najviša razina moderne zaštite, pristup svim pravima i njihovo ostvarivanje bez diskriminacije. Zadatak Nacionalne strategije je uskladiti sve politike u području promicanja prava osoba s invaliditetom sa standardima postignutim na globalnoj razini, ali i sa svim dostignućima usmjerenima na otvaranje i dostupnost svih područja života i djelovanja osobama s invaliditetom, uz poštivanje načela univerzalnog dizajna i razumne prilagodbe. Nacionalna strategija je krovni dokument za razvoj politike prema osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, koji definira jednake mogućnosti u 16 područja djelovanja sa 78 mjera vezanih uz različite dimenzije kvalitete života i sustava usluga za građane.

7) Nacionalni program razvoja socijalnog turizma – Turizam za sve

S obzirom na činjenicu da socijalni turizam postaje sve važniji u suvremenim turističkim trendovima, Ministarstvo turizma i sporta, u suradnji s Institutom za turizam, pripremi je ovaj dokument koji pruža strateški razvojni okvir za aktivnosti i provedbu aktivnosti različitih relevantnih dionika u području socijalnog turizma. Osim toga, dokument predstavlja operacionalizaciju dijela mjera turističke politike planiranih u Strategiji razvoja turizma u Republici Hrvatskoj do 2020. godine. Dokument definira glavne smjernice za razvoj socijalnog turizma u Republici Hrvatskoj do 2020. godine u bliskoj suradnji sa svim zainteresiranim dionicima i u skladu sa suvremenim načelima participativnog planiranja. To uključuje definiranje smjernica za: viziju razvoja socijalnog turizma, ciljeve razvoja socijalnog turizma, glavne aktere koji su važni u kontekstu razvoja socijalnog turizma, ključne projekte u razvoju ponude socijalnog turizma te načine promicanja i financiranja modela razvoja socijalnog turizma, s posebnim osvrtom na mogućnost financiranja projekata u području socijalnog turizma iz fondova EU-a. Konačno, važnost dokumenta proizlazi i iz činjenice da predstavlja operacionalizaciju prethodno usvojene Strategije razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine, u kojoj je socijalni turizam naveden kao jedan od važnih turističkih proizvoda koje je potrebno dalje razvijati.

Literatura

Vlada Republike Hrvatske (2017). *Nacionalna strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom 2017.-2020.* Preuzeto s

https://mrosp.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/MDOMSP%20dokumenti/Croatia_National
Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

-Strategy-of-Equalization-of-Opportunities-for-Persons-with-Disabilities.pdf (20. listopada 2023.)

Institut za turizam (2014). *Nacionalni program razvoja socijalnog turizma – Turizam za sve*. Preuzeto s https://mint.gov.hr/UserDocsImages/AA_2018_c-dokumenti/akcijski%20planovi/010_151014_akc_p_socijal.pdf (20. listopada 2023.)

Narodne novine (1998). *Zakon o kretanju slijepe osobe uz pomoć psa vodiča*. NN 131/1998. Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1998_10_131_1591.html (20. listopada 2023.)

Narodne novine (2005). *Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom*. NN 47/2005. Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2005_04_47_911.html (20. listopada 2023.)

Narodne novine (2007). *Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom*. NN 6/2004. Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2007_06_6_80.html (20. listopada 2023.)

Narodne novine (2013). *Zakon o socijalnoj skrbi*. NN 157/2013. Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2013_12_157_3289.html (20. listopada 2023.)

Narodne novine (2015). *Zakon o hrvatskom znakovnom jeziku i drugim sustavima komunikacije za gluhe i gluhoslijepe osobe u Republici Hrvatskoj*. NN 82/2015. Preuzeto s https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_82_1570.html (20. listopada 2023.)

Erasmus+ project „The development of the innovative educational method of accessible tourism in Central Europe“ (2022-2-HU01- KA220-HED-000099410).

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.